

ZUSTERS

ZUSTERS

Zussen en zusters — één geheim

Marja Verboket

Schrijver: Marja Verboket
Coverontwerp: Marja Verboket
ISBN: 9789403854632
© Marja Verboket

1.

Het was een dinsdagochtend. Buiten hing een grijze lucht. Het soort dag waarop je niet weet of het nu echt gaat regenen of dat de wolken alleen maar dreigen. Ik zat achter mijn bureau en keek naar de straat door het hoge raam. Er was nauwelijks verkeer. Af en toe een fietser met een jas los om de schouders, een enkele auto die te hard optrok bij het stoplicht.

Ons kantoor ligt in een rustige straat. Een zijstraat van de drukte, net ver genoeg weg van het geluid van de wijk. Soms hoor je een stem buiten of een brommer die stilstaat, maar verder is het er stil. Die stilte past bij het werk dat we doen.

Binnen was het niet veel levendiger. De planten op de vensterbank hielden zich taai, al vroeg ik me vaak af hoe. Ik ben niet iemand die er bewust voor zorgt. Floor ook niet. Ze staan er, ze doen het, en dat is genoeg. Op de kast tegen de muur lagen stapels mappen. Sommige netjes recht, andere scheef weggezakt. Er stonden koffiekopjes naast, een gewoonte van ons beiden om iets neer te zetten en daarna te vergeten.

Floor zat achter haar bureau. Ze had zoals altijd kranten bij zich. Uitgescheurde artikelen, losse aantekeningen, een notitieboek met ezelsoren. Ze schreef in hoog tempo. Af en toe hield ze haar pen in de lucht en trok een lijn langs de tekst voor haar.

Ze las hardop halve zinnen, heel zacht, bijna onverstaanbaar. Ik hoorde haar niet meer echt, maar het gaf een soort achtergrondruis.

Voor me lag mijn eigen notitieboek. Een pen ernaast, klaar om te schrijven. Maar er stond niet veel op papier. Een paar losse woorden die ik de dagen ervoor had neergekrabbeld. Pogingen tot een begin dat steeds nergens toe leidden. Soms wachtte ik gewoon. Dan komt er vanzelf een zin die blijft hangen. Maar die ochtend gebeurde dat niet.

Toen ging de deur van ons kantoor open. Zonder aanbellen of kloppen.

Ik keek op.

Een vrouw stapte naar binnen.

Ze bewoog met een voorzichtigheid die me meteen opviel. Niet bang, maar gespannen. Alsof ze zichzelf had moeten dwingen om de klink naar beneden te duwen. Ze deed de deur dicht en bleef even staan. Haar blik gleed door de kamer, van mij naar Floor, naar de kast, weer terug. Alsof ze zeker wilde weten dat ze hier wel moest zijn.

Ze droeg een donkere jas die iets te groot leek. Het soort kleding dat je aantrekt als je niet wilt opvallen. Haar tas hield ze stevig tegen haar zij, alsof ze bang was dat iemand die zou afpakken. Ze kwam naar voren en trok de stoel tegenover mijn bureau naar achteren. Heel langzaam, alsof ze geen geluid wilde maken. Daarna ging ze zitten.

Ik zei niets. Ik keek alleen.

Ze legde haar tas op haar schoot en streek met haar hand langs de rits, keer op keer. Ik zag hoe ze haar adem inhield. Alsof ze de woorden die ze wilde zeggen nog net kon tegenhouden. Toen keek ze naar het blad van mijn bureau, naar de stapel papieren naast me.

Ik wachtte.

Ze begon te praten.

Haar stem was lager dan ik had verwacht. Eerst aarzelend, bijna zoekend, maar daarna sneller.

Ze vertelde dat ze een paar weken geleden in Antwerpen was geweest. Een korte stedentrip, niets bijzonders. Ze schetste het alsof het een doorsnee reis was. Hotel, winkels, wat wandelen door de stad. Ze zei dat ze die middag op een terras had gezeten. Het was druk, er liepen toeristen langs, kinderen met ijsjes, obers die met volle dienbladen balanceerden.

En toen zag ze haar.

Ze gebruikte dat woord – “haar” – alsof ik meteen moest begrijpen wie ze bedoelde. Maar ze legde het daarna wel uit.

Een vrouw. Niet zomaar iemand, maar iemand die zóveel op haar leek dat ze het eerst niet geloofde. Een gezicht dat bijna hetzelfde was, dezelfde manier van lopen, dezelfde blik. Alsof ze in een spiegel keek, maar dan midden in een drukke straat.

Ze had het in eerste instantie afgedaan als verbeelding. Maar hoe langer ze keek, hoe sterker de gelijkenis werd.

Ze had haar ogen dichtgeknepen, zich afgevraagd of de zon haar parten speelde.

Ze had op willen staan. Maar de vrouw was sneller. Ze verdween in de menigte. Ze probeerde nog te volgen, maar het was alsof de straat haar had opgeslokt.

Daar stopte ze.

Ze liet haar handen rusten op haar tas, maar ik zag de spanning in haar vingers. Alsof ze ieder moment op zou staan.

Ik noteerde in mijn boek: Antwerpen.

Het klonk als een sleutel. Een stad waar iets was gebeurd dat haar niet meer losliet.

Ze keek naar mij. Heel even hield ze haar adem in.

‘Ik ben Marit,’ zei ze.

Geen achternaam, geen verdere uitleg. Alleen die naam.

Ik knikte. Soms is dat genoeg. Een naam, een verhaal dat nog moet beginnen. Wat erachter zat, moest nog zichtbaar worden.

2.

Ik had haar naam opgeschreven en wat notities gemaakt en las het nu terug. In gedachte liet ik het gesprek nog eens voorbijgaan. De vrouw had zichzelf voorzichtig geïntroduceerd, alsof ze liever onzichtbaar was gebleven. Ik had vooral een vrouw gezien die zich klein probeerde te maken, die hoopte dat de stoel haar zou omsluiten en beschermen.

Tijdens het gesprek bleef ze mijn blik ontwijken. Haar ogen dwaalden steeds naar het raam, alsof daar buiten iets was dat haar kon redden. Ze zat rechtop, maar haar schouders waren gespannen. Haar tas hield ze vast alsof ze vreesde dat iemand die kon wegnemen.

Ze had verteld wat haar naar ons had gebracht. Het ging niet vloeiend, het kwam met haperingen. Alsof ze elke zin moest toetsen voor ze hem uitsprak. Het verhaal ging over een reis, over een stad die ze had bezocht, en over een ervaring die ze niet meer uit haar hoofd kreeg.

Ik had haar woorden gevolgd en lette tegelijk op hoe ze deze uitsprak. Niet de inhoud alleen, maar vooral het gewicht dat erop lag. Het was duidelijk dat ze zichzelf had afgevraagd of ze dit wel moest delen.

Ze sprak over dat moment dat haar in de war had gebracht. Een gewone dag, een gewoon terras, maar opeens was daar een verschijning die alles anders maakte. Ze had iemand gezien die zóveel op haar leek dat het haar uit evenwicht had gebracht.

Geen oppervlakkige gelijkenis, maar een spiegeling die te scherp was om te negeren.

Ik had geprobeerd me voor te stellen hoe dat moest zijn geweest: midden in een drukke straat iemand zien lopen die dezelfde trekken had, dezelfde blik, hetzelfde lijf dat beweegt alsof het dat van jou had kunnen zijn. Ik begreep waarom ze onrustig werd van het idee.

Ze had geprobeerd dichterbij te komen, maar de drukte had haar tegengehouden. Het beeld was vervaagd, de vrouw verdwenen. Toch bleef de herinnering hardnekkig bij haar aanwezig. Ik zag hoe ze had geworsteld om het helder uit te leggen, hoe ze in haar gedachten probeerde de vrouw terug te vinden.

De aarzeling waarmee ze dit aan ons had voorgelegd was niet iets dat je zomaar met vreemden deelde. Er moest meer achter zitten, meer dan alleen die toevallige ontmoeting. Ze zocht naar bevestiging, naar iemand die de ernst van haar ervaring begreep.

Ik keek naar Floor, die stil achter haar bureau zat. Zij had hetzelfde gehoord als ik, maar zij liet het voor nu aan mij om af te wegen of we iets gingen ondernemen, of niet.

Ik bladerde nog maar eens terug in mijn notitieboek. *Antwerpen* en ernaast haar naam: *Marit*. Twee losse ankers die nog geen verbinding hadden.

3.

Floor had tijdens het gesprek met Marit haar stoel dichterbij geschoven en ik had geweten dat ze zich ermee ging bemoeien. Dat deed ze altijd zodra een verhaal meer diepte kreeg. Haar manier van vragen stellen was anders dan de mijne, directer misschien, maar nooit onvriendelijk. Ik liet haar doen.

We wilden weten of Marit wel echt zeker wist dat ze zich dit niet verbeeld had. Het was een logische vraag. Er zijn genoeg mensen die een dubbelganger menen te zien en er nooit meer aan denken. Maar bij haar was er iets dat bleef hangen.

Toen kwam de vraag naar haar achtergrond. Ik zag hoe ze haar handen vaster in haar schoot legde. Geen defensief gebaar, eerder iets van overgave. Alsof ze al lang had geweten dat dit moment zou komen.

Langzaam kwam het eruit. Ze wist dat ze geadopteerd was. Dat had ze altijd geweten, want haar ouders waren daar open over geweest. Ze had een veilige jeugd gehad, vertelde ze. Er lag zachtheid in haar woorden, alsof ze hen met zorg in herinnering bracht. Beide ouders waren inmiddels overleden. Er klonk geen boosheid door, geen verwijt, alleen weemoed.

En toch zat er iets onder dat verhaal. Iets wat ze niet goed kon uitleggen. Al van jongs af aan had ze het gevoel gehad dat ze niet alleen was. Alsof er ergens iemand anders rondliep met dezelfde oorsprong. Een echo, een schaduw die haar soms plotseling raakte.

Ze had het altijd weggestopt, omdat er geen reden was het serieus te nemen. Maar de vrouw in Antwerpen had dat gevoel ineens tastbaar gemaakt.

Ik had in mijn boekje genoteerd dat dit geen nieuw idee van haar was, maar een besef dat nu eindelijk woorden had gekregen.

Floor had hetzelfde geregistreerd. We kenden elkaar te goed om daar woorden voor nodig te hebben.

4.

Toen Marit vertrokken was, bleef de stilte hangen in het kantoor. Haar stoel stond nog iets van de tafel af, alsof ze elk moment terug zou kunnen komen. Ik keek naar mijn notities. Het waren maar losse woorden, haastig neergeschreven: *Antwerpen, dubbelganger, adoptie, gevoel, Marit*. Toch vormden ze samen een patroon dat niet genegeerd kon worden.

Ik dacht terug aan het moment dat ze naar ons keek, vlak voor ze opstond om te gaan. In haar blik lag iets dat ik kende van eerdere bezoekers. Een soort mengeling van hoop en wantrouwen. Alsof ze niet zeker wist of wij haar konden helpen, maar wel wist dat ze het alleen niet redde.

Ze had het zelf niet in zoveel woorden uitgesproken, maar ik had het begrepen. Wat ze van ons vroeg was helder: ze wilde weten wie die vrouw was die ze in Antwerpen had gezien, en of hun levens werkelijk verweven waren zoals zij al haar hele leven vermoedde. Of dat ze zich iets had aangepaat dat niet zou kloppen.

Het was die onzekerheid die ze bij ons had neergelegd. Niet hardop maar in de stilte tussen haar woorden door.

Ik schreef in mijn boek: *hulpvraag = waarheid vinden*. En daaronder: *wie is de vrouw in Antwerpen?*

Toen ik mijn pen neerlegde, wist ik dat we dit niet naast ons neer konden leggen. We hadden vaker mensen tegenover ons gehad die houvast zochten in verhalen die bijna te fragiel leken om aan te raken.

Toch bleken juist die verhalen de kern van ons werk.
Marit had het misschien aarzelend gebracht, maar haar
vraag was duidelijk genoeg.

5.

We besloten Marit te helpen en een week later zaten Floor en ik in de trein naar Antwerpen. Het idee om daar te beginnen had zich bijna vanzelf opgedrongen. Als er één tastbaar aanknopingspunt was in het vage verhaal van Marit, dan was het die stad. De plek waar ze haar spiegelbeeld had gezien.

Nog voor vertrek had Marit mij een recente foto van haarzelf gestuurd. Niet omdat ze zichzelf graag op beeld zag, integendeel zelfs. Ze had geaarzeld, maar ik had haar verteld dat het ons kon helpen. Als we mensen zouden vragen of ze een vrouw kenden die op haar leek, was het handig een foto van haar te hebben. De foto stond op mijn telefoon, een eenvoudig portret dat ze in haar tuin had gemaakt.

Antwerpen was levendig die dag. De trams, de geur van wafels en gebrande noten, de drukte op de Meir, een van de belangrijkste winkelstraten in Antwerpen. We gingen direct naar het plein dat Marit had beschreven. Een rij cafés, terrassen die bijna in elkaar overliepen, bomen die de zon filterden. Ik kon me goed voorstellen hoe een mens hier kon verdwijnen in de menigte.

We begonnen bij de ober van een groot terras. Ik liet de foto van Marit zien. Hij boog zich voorover, kneep zijn ogen samen. Eerst een aarzelend hoofdschudden. Toen zei hij dat ze hem ergens vaag bekend voorkwam, maar dat hij niet kon plaatsen waarvan. Hij zag elke dag honderden gezichten. Het bleef bij een schouderophalen.

We liepen verder, vroegen rond. Bij een bloemenkraam hield ik de telefoon omhoog.

De vrouw achter de kraam keek aandachtig, zei toen dat ze dacht iemand te kennen die leek op de foto, maar ze wist geen naam. “Ze komt soms langs,” voegde ze eraan toe, “niet vaak.” Meer kon ze niet zeggen.

Ook in een kiosk aan de overkant kregen we een glimp van bevestiging. De man knikte langzaam toen hij de foto zag. Hij dacht dat hij haar wel eens had gezien. Maar waar precies, of hoe vaak — hij wist het niet meer.

De uren gleden voorbij terwijl we de straten afliepen. Soms dacht ik dat we dichterbij kwamen, maar steeds weer gleed het weg. De stad hield haar geheimen stevig vast. Mijn schrift vulde zich met losse woorden: *mogelijk lokaal, lang haar, komt niet vaak, geen vaste plek.*

Aan het eind van de middag zaten we weer op een terras. De drukte ging onverstoorbaar door. Ik scrolde door mijn telefoon en keek opnieuw naar Marits foto. Het gezicht dat ik nu al zo vaak had laten zien, bleef me aankijken met diezelfde stille intensiteit.

Ik sloeg mijn notitieboek dicht. We hadden nog geen naam, geen adres, geen zekerheid. Maar we hadden genoeg bevestigingen gehoord om te weten dat de vrouw er misschien wel was. Een werkelijk bestaand leven dat zich nog buiten ons bereik bevond.

Ik voelde de spanning van het begin van een zoektocht.